

Asia: VN/25733/2021

Luonnos Suomen digitaaliseksi kompassiksi

1. Kompassin tarkoitus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

ITS Finland ry kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen digitaalisen kompassin luonnoksesta.

Digikompassi on loogisesti etenevä kokonaisuus, joka on valmisteltu laajalla yhteistyöllä ja sisältää tarpeeksi kunnianhimoisen vision, jota kohti on hyvä rakentaa toteutuspolkuja. Erityisen hyvänä näemme yritysten roolin nostamisen selkeästi esille.

Digikompassin lopullinen laatu punnitaan toimeenpanon kautta, jossa digitoimiston rooli on merkittävä ellei peräti ratkaiseva. Digitoimistolle tulee varmistaa riittävät resurssit ja status toimeenpanon koordinointiin ja ohjaamiseen. Toimeenpanon näkökulmasta on erinomaista, että digitoimisto on pysyvä, puheenjohtajuus on kiertävä, ja että substanssiministeriöiden lisäksi myös valtionvarainministeriö on sitoutunut digitoimiston operatiiviseen työhön.

2. Haasteet ja mahdollisuudet

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kokonaisuutena taustatyönä kootut haasteet ja mahdollisuudet ovat kuvattu ja tunnistettu varsin laajasti. Siitä kiitos valmistelijoille.

Haasteiden osalta haasteena on haasteiksi koettujen asioiden ns. juurisyiden tunnistaminen ja niiden korjaaminen. Tästä esimerkkinä seuraava lainaus digikompassista ja pohdinta mahdollisista juurisyistä: "Suomen haasteena on, että meillä syntyy verrokkimaita vähäisempi määrä globaaleiksi skaalautuvia, digitalisaation ja datatalouden uusille mahdollisuuksille liiketoimintansa perustavia yrityksiä. Vahva ICT- ja teknologiaosaaminen eivät optimaalisella tavalla tuota kasvuyrityksiä.". Tähän haasteeseen ei ole varmasti olemassa yhtä syytä tai ratkaisua, mutta näkemyksemme mukaan yksi tekijä on julkisen sektorin hankintakäytännöt, joissa ostetaan usein yrityksiltä osaamista, kuten

koodaajia, mutta ei tuotteistettuja palveluja. Tällöin yritykset eivät keskity kehittämään omia tuotteita ja tuotteistettuja palveluja, jotka yleensä ovat viennin edellytys, vaan kasvu tapahtuu myymällä henkilötunteja. Tällöin varsinainen tuotekehitys tapahtuukin julkisen sektorin organisaatioissa, jotka eivät yleensä myöskään vie mitään, vaikka olisivatkin omalla alallaan maailman parhaita.

Lisäksi Suomeen on syntynyt viime vuosina satoja erilaisia julkisia Inhouse -yhtiötä, jotka omalta osaltaan vaikuttavat varsinaisten markkinaehtoisten yritysten kasvumahdollisuuksiin kotimaassa, ja siten myös kilpailukykyyn kansainvälisillä markkinoilla. Inhouse -yhtiöt ovat yritysten näkökulmasta siinäkin mielessä varsin ristiriitaisia, että niitä tuetaan niillä verovarjoilla, joita markkinaehtoiset yritykset maksavat kunnille ja valtiolle.

Eli kun haasteita ja mahdollisuuksia pohditaan, niin ratkaisuisa tulisi päästä varsin syvälle yhteiskunnan rakenteisiin. Ehkä syy ei olekaan osaamisessa, tahdossa, riskinottokyvyssä tai brändiosaamisessa, vaan kotimarkkinoiden käytännöistä ja aidon rakennemuutoksen tarpeesta? Voiko olla niin, että suomalainen osaaminen ja valtava potentiaali digitalisaatiossa ja datataloudessa menee osin hukkaan hankintakäytäntöjen vuoksi?

Julkinen sektori voisi omalta osaltaan tehdä paljon vientivetoisten kasvuyritysten synnyttämiseksi muuttamalla omia hankintakäytäntöjään innovatiivisyyttä suosivaksi ja hankkimalla ratkaisuja yrityksiltä palveluina silloin kuin se suinkin on mahdollista.

Suurimpana yleishaasteena on viedä strategioiden linjaukset käytäntöön. Suomen haaste ei ole visioiden puute vaan niiden toteuttaminen. Eilisessä LVM:n liikennejärjestelmäfoorumissa professori Heikki Liimatainen kiteytti asian hienosti: "Kaikkein pisin matka on matka sanoista tekoihin."

3. Tavoitteet

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

Osaamisen merkitystä ei voi ylikorostaa, sen myötä Suomi joko pärjää tai ei pärjää. Osaaminen tulee nähdä laajasti ja ekosysteemisessä ajattelussa erilaiset osaajat täydentävät toisiaan. Osaajapulan ja osaamiskapeikkojen tunnistamisessa jatkuva vuoropuhelu tutkimus- ja yrityssektorin kanssa on keskeisessä roolissa. Ennakoinnin ja tulevaisuustutkimuksen vieminen osaksi kaikkien hallinnonalojen päivittäistä toimintaa auttaa tunnistamaan sekä tulevaisuuden mahdollisuuksia että mahdollisia uhkakuvia.

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

Yritykset tulee ottaa aidosti mukaan tekemiseen. Nykyaikaiset yritykset rakentavat liiketoimintansa kestävästi ja vastuullisesti, ja niiden tavoitemaailmat ovat pääsääntöisesti yhteneviä yhteiskunnallisten tavoitteiden kanssa. Data ja digitalisaatio antavat työkalut kestävyuden todentamiseen. Suomalainen

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

4. Avaintulokset

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

5. Mittarit

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

6. Tuloksellisuuden seuranta ja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

7. Muut huomiot digikompassiluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Digikompassi on laaja ja kunnianhimoinen kokonaisuus. Sen hyvyys ratkeaa toimeenpanossa, joka vaatii PALJON resursseja. Vaikuttavuus tulee, kun koko laaja toimenpidevalikoima saadaan toteutumaan laadukkaasti.

Verohallinnossa on viime vuosina otettu ajattelutavaksi "digital by default", jonka soisi leviävän laajemminkin. Digitalisaatio ja datatalous ovat avain yhteiskunnan tuottavuuden ja tehokkuuden lisäämiseen. Digikompassi voisi nostaa tuottavuuden uudelleen kunniaan ja lisätä ymmärrystä sen merkityksestä. Tuottavuus on pitkällä tähtäyksellä kaikkein tärkein kilpailukykytekijä globaalissa pärjäämisessä.

Digiloikkaa ei oikeasti voi ajatella digikompassin selityksen mukaisena "digitalisaation käyttöönottona" vaan se tulee ajatella rakennemuutoksena ja tuottavuusloikkana. Digitalisaation käyttöönotto ei ole loikka.

Forsblom Marko
ITS Finland ry